

Slopen is selectief precisiewerk

De kogel is passé

Beuken met een zware kogel is niet meer van deze tijd. Het huidige slopen is selectief en nauwkeurig werk; haast omgekeerd bouwen met soms een flink portie engineering. Erik Zwerver van sloopaannemer Boverhoff Sloopwerken in Heerde maakt ons deelgenoot van de moderne slooptechniek.

Met een doffe klap beukt de zware kogel een complete muur omver. Spectaculair, dat zeker, maar hoe realistisch is deze werkwijze nog. Het beeld van de sloopkogel wekt bij de meeste mensen een onmiskenbare associatie op van stof, lawaai, doffe klappen en trillingen. En dat is toch niet meer van deze tijd waarin we omgevingshinder zoveel mogelijk willen vermijden. "De kogel bestaat nog wel hoor, maar wordt bijna niet meer gebruikt", zegt commercieel manager Erik Zwerver. Hij is onder meer verantwoordelijk voor het gehele traject vanaf aanvraag en aanbesteding tot en met de contractvorming en werkt nu bijna zeven jaar bij Boverhoff Sloopwerken. Het oorspronkelijke betonboor- en zaagbedrijf werd 30 jaar geleden opgericht door Rijk Boverhoff, maar werd al snel ook actief als sloopbedrijf. Met een omvangrijk en modern machinepark en een dagelijkse inzet van 200 werknemers is Boverhoff momenteel een van de grotere sloopaannemers in ons land.

PRECISIEWERK

Dat de kogel passé is, komt omdat veel mensen van mening zijn dat de kogel te grof werkt. Nog los van de overlast door stof en trillingen door grote brokken vallend beton of steen. Zwerver is het hier niet helemaal mee eens. "Wij hebben redelijk veel hoge gebouwen met de kogel platgebeukt. Als je hem op de juiste manier toepast, dan kan de kogel in een aantal situaties heel goed van pas komen. Daarbij moet je denken aan gebieden waar geen woningen staan zoals industrieterreinen en bijvoorbeeld defensieterreinen waar ruimte vrijgemaakt moet worden." Tegenwoordig worden andere machines en methoden toegepast. Slopen is precisiewerk geworden. Hoge gebouwen worden bijna altijd met een lange giek (long-reach) en vergruizer gesloopt. Deze omslag naar minder grof slopen is volgens Zwerver al zo'n 10 à 15 jaar geleden ingezet. De laatste zeven jaar wordt slopen evenwel steeds selectiever en ook veiliger. Hij noemt het omgekeerd bouwen; figuurlijk gezien bijna steentje voor steentje afbreken. "Kijk maar naar de vergruizers waar wij mee werken. Met een bek van zo'n halve meter bij een halve meter vreten deze moderne machines zich als het ware door een betonconstructie heen." Een belangrijk voordeel is volgens Zwerver dat je de brokken niet meer hoeft te verkleinen. Bovendien is de stofbeheersing veel beter. "Ook door selectief te slopen, dus een gebouw naar beneden te knabbelen, proberen we de stofvorming zoveel mogelijk te beperken." En om de zichtbare stofemissie nog verder terug te dringen, werkt Boverhoff altijd met sproeiers en/of een nevelkanon zodat er nauwelijks nog stof vrijkomt. Met andere woorden: alle omgevingshinder is een stuk minder.

STRAKKE REGELGEVING

Belangrijk aandachtspunt bij sloopwerkzaamheden is de overlast door omgevingshinder. Stof en trillingen door vallend puin zijn sterk beperkend. Vooral de laatste jaren heeft de branche, en dus ook Boverhoff, steeds meer te maken met een stringente wet- en

"Als sloopbedrijf zijn we van oudsher al geneigd om de vrijkomende afvalstromen op een juiste manier te scheiden"

regelgeving en daaruit voortvloeiend: bindende certificering. Maar ook de eisen die door opdrachtgevers aan ons als sloopaannemer worden gesteld hebben de werkmethoden en veiligheidsmaatregelen beïnvloed.

"We zijn aan behoorlijk wat regels gebonden", aldus Zwerver. "Zeker bij grotere slooprojecten worden aan de deelnemende aannemers zware eisen gesteld. Bijvoorbeeld een volledige 2-sterren VCA-certificering. En daarnaast hebben we nog een specifiek branchegerichte SVMS-007 certificering ofwel het zogeheten 'Veilig en milieukundig slopen'." Hij legt uit dat dit certificaat is samengesteld op basis van het VCA, de asbestregelgeving en de arbo-wetgeving en toeschrijft naar specifieke eisen die gesteld worden aan sloopaannemers en slooplocaties. "Door dit certificaat wordt een stuk duurzaamheid ingebouwd. Daarbij gaat het onder andere om inventarisatie vooraf van stoffen en materialen die vrijkomen, de manier van scheiden en welke afzetmogelijkheden er voor die afvalstromen zijn. En daar moet je je als sloopbedrijf wel aan conformeren." Zwerver noemt als voorbeeld de asbestproblematiek. Met betrekking tot asbest zijn de eisen in 2012 nog verder aangescherpt. Zo dient voorafgaand aan het daadwerkelijke slopen eerst een asbestinventarisatie te worden opgesteld die vervolgens door meerdere instanties wordt beoordeeld. Nadat het eventueel aanwezige asbest is verwijderd, volgt nogmaals een controle door een onafhankelijk laboratorium en pas als alles echt asbestvrij is, mag met het slopen worden begonnen. "Onze machinisten hebben ook allemaal een cursus asbestherkenning gevolgd en zijn dus in staat om te beoordelen of er asbestgevaar dreigt."

RECYCLING

Duidelijk mag zijn dat slopen tegenwoordig duurzaam en groen moet gebeuren. Uiteraard doet ook Boverhoff daar aan mee. Sterker nog, volgens Zwerver wordt dit zelfs in aanbestedingsprocedures steeds vaker geëist. Eigenlijk is dit, zo stelt hij, niet nieuw. "Als sloopbedrijf – en met ons een groot deel van de professionele sloopbranche – zijn we van oudsher al geneigd om de vrijkomende afvalstromen op een juiste manier te scheiden. Op het moment dat je de afvalstromen scheidt en vervolgens afvoert naar een erkende verwerker of minstens geschikt wordt gemaakt voor hergebruik als secundaire bouwstof, heeft dat namelijk financiële voordelen." Tegenwoordig is in de sloopbranche sprake van hoogwaardig hergebruik, onder andere volgens de 'Ladder van Lansink', genoemd naar politicus Ad Lansink, die in 1979 in de Tweede Kamer een motie voor deze werkwijze indiende. Daarbij wordt in afvalbeleid een aantal treden onderscheiden van preventie tot storten en de eerste twee treden zijn ofwel voorkomen dat je moet gaan recyclen – dus dakpannen en stenen na het schoonmaken weer opnieuw gebruiken - of 'downgrading' en dat betekent het materiaal na recycling weer gebruiken om hetzelfde product te maken. Zwerver: "Wij kunnen door contracten en afspraken met erkende verwerkers zo'n 20 verschillende afvalstromen hoogwaardig hergebruiken. Zo zijn wij als bedrijf gecertificeerd om betonpuin te verwerken tot menggranulaat of tot betongranulaat. Menggranulaat bevat allerlei steenachtige materialen (baksteen, dakpannen, etc.); betongranulaat bestaat nagenoeg uit zuiver gebroken en afgezeefd betonpuin. De samenstelling wordt getest in een laboratorium en als het voldoet aan de eisen, heb je een gecertificeerd granulaat dat weer wordt gebruikt in de wegenbouw of in de woningbouw, maar ook als grindvervanging bij betonproductie."

ENGINEERING

Slopen is volgens Zwerver haast omgekeerd bouwen. Sterker nog, het is soms zelfs lastiger dan bouwen omdat veel dingen niet zichtbaar zijn en de sloper onvoorziene dingen kan tegenkomen. De vraag is dus altijd: wat zit er in een gebouw? "Het is vaak een gevoel op basis van ervaring. Wij schatten in wat er aan materialen en puin vrijkomt uit een gebouw, we kijken wat eventueel nog waarde heeft en vermarkt kan worden en zetten vervolgens deze waarde af tegen de sloopkosten."

Uit de projecten die Boverhoff onder handen heeft of heeft gehad, blijkt overduidelijk dat slopen voor een aanzienlijk deel ook engineering is. "Ja, dat klopt", zegt Zwerver. "Soms halen we onze constructeurs erbij die moeten gaan rekenen en bedenken hoe een gebouw het beste gesloopt kan worden met zo min mogelijk omgevingshinder. Kortom, als professioneel sloopbedrijf hebben wij hoogopgeleide mensen in dienst die een sloopproject als het ware met een vergrootglas analyseren en vervolgens uitstippelen welke werkwijze het meest geschikt is."

Dit past volgens hem trouwens naadloos in het plaatje van ontzorgen: "Met de juiste werkwijze verlos je de opdrachtgever van een hoop sores." Als voorbeelden noemt hij de gedeeltelijke sloop van een KPN-mast in Amsterdam en vier ruim 60 meter hoge torens in Groningen. Zeer specialistische opdrachten waarbij de Groninger torens verdieping voor verdieping – gebruik van explosieven was geen optie – van bovenaf haast chirurgisch werden gesloopt.

RENOVATIE EN RESTAURATIESLOOP

Naast totaalsloop is Boverhoff ook gespecialiseerd in renovatie- en restauratiesloop. Maar ten opzichte van totaalsloop is er een wereld van verschil, legt Zwerver uit.

"Totaalsloop betekent weliswaar dat je dingen scheidt in verband met hergebruik, maar je hoeft geen rekening te houden met dingen die moeten blijven zitten en eventuele beschadigingen aan muren en dergelijke. Dat is bij renovatie en restauratie wel anders. Daarbij gaat het veel meer om de routing door het gebouw heen, de voorbereiding en het 'afplakken' van delen van het gebouw. Het betekent nog meer zorgvuldigheid en, omdat het vaak binnenstedelijk werk is, nog meer aandacht voor de omgeving en het milieu.

Je praat dan haast over chirurgisch slopen." En dat bewijst maar weer dat ook voor Boverhoff de moderne slooptechniek precisiewerk is.

